

ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ КРУТ

ПАМ'ЯТАЙ

ПРО КРУТИ

Під Крутами бій, під Крутами кров...
Про давню трагедію згадаю знов.
Під Крутами смерть, під Крутами плач...
І кулю у серце націлив палач.
Під Крутами юність, під Крутами сум.
Над життям юнацьким надруга і глум.
Під Крутами розум і нації цвіт.

**ПАМ'ЯТАЙ
ПРО КРУТИ!
29 січня 1918**

А хто за цей злочин дасть нам отвіт?
Під Крутами сльози, зітхання тяжке...
І як же це сталось, здатний хто на таке?
Стало каменем серце отут біля Крут
І заповідь божа затоптана в бруд.
А заповідь п'ята каже; "Не вбий!"
То хто ж породив тебе кате людський?
Під Крутами вбивство, під Крутами гнів...

І все пам'ятаю через тисячі днів.
І пам'яті свічка горить не згаса
І 300 сердець - наша гордість, краса.
Під Крутами квіти, "Реквієм" спів...
Пам'ятай, Україно, патріотів синів!

ВОНИ ВМЕРЛИ

ЩОБ МИ ЖИЛИ

Структура уроку:

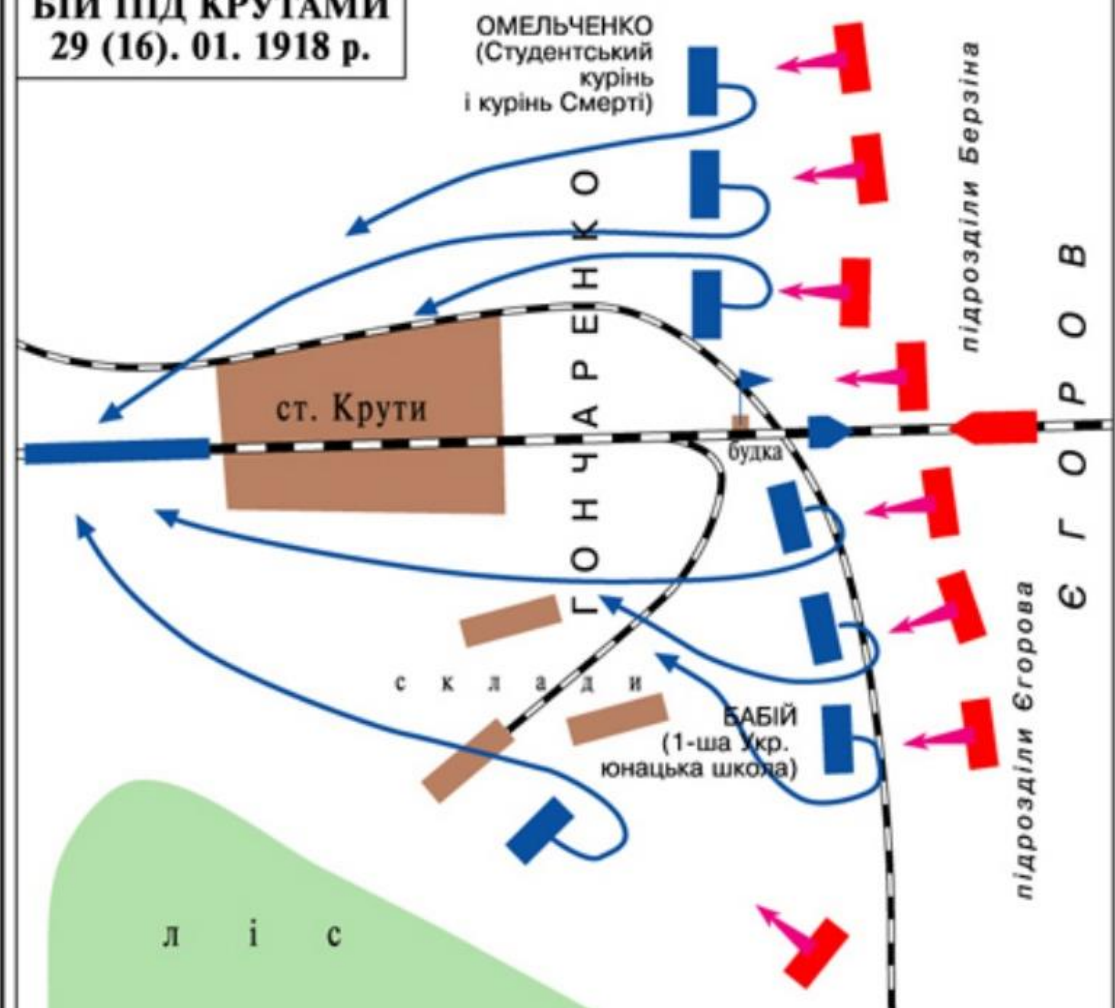
- Історичні передумови бою під Крутами
- Історичні джерела
- Склад учасників бою
- Хід бою. Втрати сторін.
- Значення бою під Крутами

Треба за всяку ціну спинити той похід,
який може призвести Україну до
страшної руїни і довговічного занепаду.
Хай кожен студент-українець пам'ятає,
що в цей час злочинно бути байдужим.

*Із звернення студентів
Київського університету,
11.01.1918*

БІЙ ПІД КРУТАМИ
29 (16). 01. 1918 р.

Війська УНР

- бойові порядки та дії
- гармата на залізничній платформі
- командно-спостережний пункт
- ешелон

Більшовицькі війська

- бойові порядки та дії
- імпровізований бронепотяг

Учасників бою з української сторони було близько 600 осіб. Цей факт є доведеним на основі військових звітів. Точніше: “1-а імені гетьмана Богдана Хмельницького Юнацька Військова школа”, яка складалася з 4-х сотень (по 150 юнаків), 18 кулеметів та 20 старшин, тобто загалом один курінь (батальйон). Це й була основна частина оборонців Крут. Крім юнаків, які вже перебували на станції Крути о 4 годині ранку 27 січня 1918 року до них приєдналася Студентська сотня помічного куреня Січових Стрільців в числі 115-130 людей. Правда сам курінь ще не був сформований. Це була його перша сотня, що складалася з київських студентів, а 4-та чота (бл. 30 осіб) сотні складалася із школярів, навіть підлітків 14-16 років. Студенти пройшли 7-денний вишкіл і вміли стріляти, а юнаки школи, або “юнкери” вже мали достатній військовий досвід у боях з більшовиками. А. Гончаренко та деякі інші пройшли fronti Першої світової війни.

4 000
красногвардійців

Міхаїл
Муравйов

ЧЕРНІГІВ

Бахмач

Ніжин

Крути

Аверкій
Гончаренко

КИЇВ

300
студентів

Идите в Киев и берите его.
Все ваше. Жалеть киевских
жителей нечего. Никакой
жалости к ним. Кровью заплатят
они нам. Если нужно, то камня
на камне не оставим.

*Із виступу
полковника Міхаїла Муравйова
перед красноармійцями
під Крутами*

- **Ворог, який переважав українців майже у десять разів, очолений відомим Муравйовим, ішов як на парад, але наштовхнувся на сильний опір юнаків. Бій тривав цілий день в снігу за 20-градусного морозу. Завданням 600 українців було протриматися день. Увечері під загрозою оточення більшовиками та “українським” полком ім. Шевченка з Ніжина, що виступив на з’єднання з наступаючими більшовиками, вирішено відступити з бою на станцію. Організований відступ відбувався холоднокровно уже в темряві. Вояки сіли у потяг на станції і рушили у напрямі Києва, де з’єдналися з Чорними гайдамаками Симона Петлюри і взяли участь у придушенні більшовицького заклоту на заводі “Арсенал”.**
- **То кого ж розстріляли/закололи багнетами на станції?**
- **Після бою під час перегляду в студентській сотні не виявилось цілої чоти чисельністю 35 людей. Виявилось, що вони відступаючи, очевидно для скорочення дороги, пішли на світло станції Крути і натрапили на більшовиків, що якраз надійшли. 28-ро студентів було закатовано, їх не розстрілювали, а кололи багнетами (може, щоб не створювати шуму стріляниною), 7 поранених доставили до Харкова, звідки їм вдалося втекти. Серед них наприклад Ігор Лоський, син міністра. Іншому – сину міністра, студенту Володимиру Шульгину не поталанило. Саме цих 28 загиблих і було поховано на**
- **Аскольдовій могилі в березні 1918 року,**
- **вже після визволення Києва від більшовиків.**

Збереглися спогади учасників бою: Івана Шарого, Ігоря Лоського та інших, а також командира бою сотника Аверкія Гончаренка, як і свідчення начальника штабу Армії УНР сотника (згодом генерала) Олександра Удовиченка, якому в присутності Петлюри було надано докладний звіт одразу ж після бою.

Аверкій Гончаренко,
командуючий боєм під Крутами.

Крути
29 січня 1918

Микола Ганкевич,
загинув у бою під Крутами.

Григорій Пипський,
загинув у бою під Крутами.

Микола Корпан
загинув у бою під Крутами

Іван Сорокевич,
загинув у бою під Крутами.

Володимир Шульгин,
загинув у бою під Крутами.

Осип Твердовський,
учасник бою під Крутами.

Ігор Лоський,
учасник бою під Крутами.

Іван Шарий,
учасник бою під Крутами.

Сотник Семирозум Модест
учасник бою під Крутами

Підполковник Микола Янів – учасник бою під Крутами.
За державність. – Збірник 9. – Варшава, 1938

Сотник Федір Тимченко
учасник бою під Крутами

Крути

29 січня 1918

Сотник Яків Рябокiнь-Рогоза-Рогозанiв – учасник бою під Крутами.
За державиcть. – Збiрник 9. – Варшава, 1938

Хоруижий Сергiй Свiтмович – учасник бою під Крутами.
За державиcть. – Збiрник 9. – Варшава, 1938

Михайло Грушевський Промова біля Центральної Ради під час похорону крутянців

Dulce et decorum pro patria mori! Солодко і гарно вмерти за отчизну — каже латинський поет, поезії котрого були шкільною книжкою тих, котрих тепер ховаємо. Солодко і гарно! Се зтямили вони — і не опустили тієї рідкої нагоди, яку давала їм нинішня велична хвиля відбудування нашої держави і охорони вільностей і прав нашого трудящого люду. Вони стали грудьми за свою батьківщину і мали щастя полягти головами в цій святій боротьбі.

Велике щастя згинути так, в боротьбі, а не дезертирами, не нейтральними, не замішаними в юрбі страхополохами, що безплатними пасажирами силкуються прослизнути в нове царство української свободи. Велике щастя окупити своєю кров'ю забезпечення цієї свободи!

От у цій хвилі, коли провозяться їх домовини перед Центральною Радою, де протягом року кувалась українська державність, з фронту її будинку здирають російського орла, ганебний знак російської власті над Україною, символ неволі, в котрій вона прожила двісті шістдесят з верхом літ. Видно, можливість його здерти не давалась даремно, видно, вона не могла пройти без жертв, її треба було купити кров'ю. І кров пролили ці молоді герої, котрих ми нині проводжаємо!

Вони щасливі, що могли купити своєю кров'ю такі вартості своєму народові! Батьки, брати, сестри тих, котрих ми сьогодні ховаємо! Стримайте сльози, що котяться з ваших очей, як стримую я. Бо ж ті, котрих ви ховаєте, доступили найвищого щастя — вмерти за отчизну! Їх слава і вдячна пам'ять про них житиме з нашою свободою разом, серед народу нашого однині і довіку!

Михайло Грушевський. Хто такі українці і чого вони хочуть.

Братська могила стрільців студентів і гімназистів, забитих під Крутами.

Фото-Цинкографія друкарні Імператорського Міністерства, Надлеж. Редакційно-визначальний відділ В. М. У. Ц. Р.
В. Довгожурівська 46.

Схилимо свої голови перед світлою пам'яттю тих молодих лицарів,
які далекого січневого ранку заступили собою шлях ворогам
на Київ во ім'я воскреслої сьогодні України.

Молитва

О Боже наш добрий
З високого неба
Молитву сьогодні
Заносим до Тебе.
За тих, що боролись
При станції Крути
За нашу Державу
Із ворогом лютим
Що в битві цій впали
В цю зиму криваву...
Прийми їх до себе!
Прийми в своїх славу!
А нам від цих Триста,
О Боже, благаєм
Любові та й вчитись
до рідного краю
Чи на рідних полях
Чи в чужій стороні
Осенило чи ні
Святохреснее рам'я
Вам усім, хто поляг
За тризубовий стяг.
Вічная пам'ять

